

מזכ"ל וילנר (דובר עזרי בורשטיין)
יד לכיוון חדש

במשך שנים נרדפה רק"ח על- ידי השילטונות. עכשיו היא הופכת כמעט לבת- חפזים. מדוע?

הנשיא הרצוג
מבט לעבר מוסקוה

בפברואר 1985, עטפה ברית המועצות את עצמה בשתיקה. היא לא יצאה חוצץ נגד ההסכם, שגונה בצורה קיצונית על-ידי המישטר הסורי. היא היססה.

ערפאת מצידו עשה את הכל כדי למנוע קרע עם ברית המועצות. הוא שלח שליחים תכופים למוסקוה והבהיר שאם יתקרב אש"ף לארצות הברית, לא יהיה זה על חשבון היחסים עם ברית המועצות. המטרה המוצהרת

הנהגת אש"ף ככירות, לא נקפה ברית המועצות אצבע כדי להצילה. פיגוי הנהגת אש"ף ולוחמיו מביירות כוצע, למעשה, תחת חסות אמריקאית. יאסר ערפאת לא התפנה לרמסק, הפרור סובייטית, אלא לתנוס, הפרואמריקאית.

כעבור שנה פתח חאפט' אל-אסד, נשיא סוריה, בהתקפה רצחנית על אש"ף באיוור העיר טריפולי בצפון לבנון. הפעם היה מנוי וגמור עימו

שר ביקש הנשיא וקיבל אישור מראש הממשלה להופעה זו, עמדו לנגד עיניו של פרס נתונים חשובים יותר.

בזירה המדינית, יש לפרס מטרה אחת העולה על כל מטרה אחרת: לחסל את אש"ף. בכך הוא ממשיך בקו שכל ממשלות ישראל פעלו על פיו. החל בגולדה מאיר, יצחק רבין ומנחם בגין, ושהינחה את אריק שרון בלבנון.

לפרס וליועציו נרמה כי הם

המדינות. שימעון פרס, הוקק לניצחון בינלאומי גדול, מייחל לחידוש היחסים הדיפלומטיים בין ברית המועצות וישראל.

הנפת הדגל האדום מעל לשגרירות סובייטית בתל-אביב או ברמת-גן (שם שכנה השגרירות הסובייטית, ברחוב הקשת, עד 1967) תהיה ניצחון ראוותני כזה לפרס.

הדבר קשור גם בהכנות לקראת

לכאורה היה זה רק קוריוז. נשיא המדינה, חיים הרצוג, בא לברך את ועידת רק"ח. מאז קום המדינה, היתה זאת הפעם הראשונה שנשיא ישראל עשה מחווה כזאת כלפי מיפלגה, שהיא בעיני רבים כמדינה בבחינת מוקצה מחמת מיאוס. עוד בראשית ימי המדינה טבע דויד כריגוריון את הסיסמה "בלי חרות וכלי מק"י" — וכך חתם את המערכת הפוליטית ה"לגיטימית" בישראל. תנר

סוכנו של נאב

של ערפאת וחוסין — ועידה בינלאומית בהשתתפות ברית המועצות — תואמת אף היא את המגמה הסובייטית.

אולם מצבה של ברית המועצות מול אש"ף הפך יותר ויותר בעייתי. מצד אחד תמכה בסוריה, המנסה לחסל את אש"ף, ומצד שני תמכה באש"ף, החותר לשלום עם ישראל באמצעות חוסין ומורכב, ידידי ארצות הברית.

הקו המדיני המוצהר של ברית המועצות תואם לחלוטין את הקו של הנהגת אש"ף (שלום עם ישראל לפי גבולות 1967, הקמת מדינה פלסטינית בגדה וברצועה בהנהגת אש"ף), ונוגד את הקו של חזית הסירוב הפלסטינית, הפועלת בחסות סוריה.

(המשך בעמוד 10)

לחסל את אש"ף העצמאי ולהרוג את ערפאת. לפני כן נכשל הנסיון להטיל את מרות סוריה על כוחות אש"ף בביקעת הלבנון.

ההתקפה של הצבא הסורי ו"מורדי אש"ף" על כוחות אש"ף בטרפולי נכשלה, ושוב התפנו ערפאת ואנשיו. הפעם נעשה הדבר בחסות צרפתית.

ברית המועצות לא נקפה אצבע כדי להציל את ערפאת, כפי שלא מנעה בעד אסד מלהשתמש בנישקו הסובייטי נגד הכוחות הפלסטיניים, ואילו המעשה הראשון של ערפאת עם צאתו מטרפולי היה להיפגש עם נשיא מצריים הפרואמריקאי, חוסני מובא-רב.

כאשר כרת ערפאת את ההסכם ההיסטורי שלו עם המלך חוסין, ב-11

יכולים עתה להסתייע ברק"ח ובברית המועצות — במערכה נגד אש"ף, הנראית להם גורלית.

על חוד הדילמה

מה כמה שנים נמצאת ברית המועצות בדילמה קשה לגבי אש"ף. עיקרה: בעלת-הברית העיקרית (ולמעשה היחידה) של ברית המועצות במרחב היא סוריה. סוריה מנסה בכל האמצעים לחסל את הנהגת אש"ף, ולשים קץ לאש"ף כגורם מדיני עזי מאי. אולם ברית המועצות ראתה כי אש"ף נכס במאבק הגלובלי בארצות הברית.

כאשר ניסה אריאל שרון לחסל את

ועידה בינלאומית אפשרית למען השלום במרחב (אפרים בינלאומי או "מיטריה בינלאומית", בלשון פרס), ולנסיון להגדיל את ההגירה היהודית מארץ הסובייטים — אם אפשר בצורה שתכריח את המהגרים לבוא ישר לישראל ולהישאר בה, ולוא גם מאונס.

הנשיא דיבר בכירכתו בוועידת רק"ח על נושאים אלה, והנציג הסוביטי, מיכאיל גנאשיב, אף השיב על כך, תוך הדגשת הקו המסורתי של ברית המועצות, כפי שבוטא לאחרונה על-ידי מיכאיל גורבאצ'וב: "השתתפנו בהקמתה של מדינת ישראל. אנו מכירים בריבונות שלה ובזכותה לחיים ול"כיתחון". הנציג לא הבטיח יותר מזה.

אך המשמעות האמיתית של הופעת הנשיא אינה מתמצית במישור זה. כא

עת-החרות של מנחם בגין והתנועה הקומוניסטית היו מחוץ לתחום. כי ב-1967 נשבר הטאבו כלפי חרות, ובגין צורף לממשלת-האחדות של מלחמת ששת-הימים. מק"י התפלגה לפני-כך, ב-1965, איבר יהודי מרודל התגלגל מאז בין המיפלגות, ואת הירושה האמיתית ירשה רק"ח. הטאבו נגדה נשמר עד החדוש.

עכשיו הוא נשבר. הנשיא בא לברך, הטלוויזיה הקדישה למיפלגה כתבה ארוכה וכמעט אוהדת. רק"ח התקבלה על-ידי המימסר.

מה קרה?

לרקוד לפי חליל

על פני הדברים, היתה זאת מחווה של הגינות בלבד.

חיים הרצוג, כך הסביר, רוצה להיות הנשיא של כל הישראלים, כל עוד אינם באים לפגוע בישראלים אחרים. אחרי הבחירות של 1984 קיבל את מישלחות כל המיפלגות, וככללן ה'רשימה המתקרמת לשלום ורק"ח, והחרים רק את רשימת כך של מאיר כהנא.

הופעת הנשיא בוועידת רק"ח היא המשך של קו זה. מבחינה זאת זהו חידוש מרענן וחובי. על כך זכה הנשיא גם בברכה רשמית מטעם הרשימה המתקרמת, שלא הוזמנה לוועידת רק"ח ושעליה הומטר בכל מהלך הוועידה מטר בלתי-פוסק של השמצות.

אולם היה זה סוד גלוי שיש להופעת הנשיא משמעות עמוקה יותר. מעל דוכן הוועידה ביקש הנשיא לפנות אל ממשלת ברית המועצות. מישלחת סובייטית נכחה בוועידה, והנשיא דיבר למעשה אליה.

מאחר שרק"ח רוקדת לפי חליל מוסקווה בדיוקנות של בלרינה, רואים בה רבים מעין נציגות בלתי-רשמית של ברית המועצות בארץ.

מבחינה זו הצטרפה הופעת הנשיא ליוזמה רחבה יותר של ממשלת ישראל כלפי ברית המועצות. ראשי המדינה ושהגרייה השתדלו בזמן האחרון להיפגש עם נציגים סובייטיים, כדי להביא להפשרה ביחסים שבין שתי

תופיק טובי, הנשיא חיים הרצוג, מאיר וילנר ואמיל חביבי בוועידה הערבית הס רוב. אך לא בראש